

36.

ACC. N:R M. 16488:1-2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Kristina Töderpalm*
Härad: Berättare: *fr. Olga Borg*
Socken: *Lunds stad* Berättarens yrke: *ekonomibiträde a' f. t. Lars*
Uppteckningsår: *1964* Född år *1894* i *Lund*

Stadstraditioner I
s. 1-2.

Lu F 126

Skriv endast på denna sida.

36.

O. Borg
f. 94

gravatt p. 94 till 63
i Trädgårdsg. 10

FOLKLIVSARKIVET

Klar

FINNGATAN 8

Södergatan

2 m s (kon)

LUND

Bladd. 36.

Kristina Söderström
M.16488:1.

Ang. förhållandena i äldre tid i kv. "Nöden", Lund. - Doc. Eks sem. för högre betyg i folklivsforskning, vt. 1964.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Intervju med frk Olga Borg, Västergat. 11, Lund.

Frk Borg tidigare, alltsedan födelsen ~~198~~ 1894 till i juli 1963 bosatt Trädgårdsgatan 10, kv. "Nöden".

Yrke: Ekonomibiträde å St. Lars.

Min far (f.1870) och min mor (f. 1876) inflyttade som nygifta år till Lund och bostaden vid Trädgårdsgat. ~~Far var jordbrukare från Nöbbelöv. Mor var dotter till xxxxxxxx Holmby.~~ sedan far fått anställning som järnarbetare på Holmbergs fabrik ~~xxx~~. Far var jordbrukarson från Nöbbelöv, mor dotter till en murare i Holmby.

Vi var fyra syskon, tre systrar och en bror. Min ena syster, ogift, slutade tidigt sin plats som hembiträde och skötte mina sjukliga föräldrar ända till deras död. Min andra syster, gifte sig med en dansk murarmästare och bosatte sig i Danmark. Hon hade dessförinnan plats som affärsbiträde. Min bror ~~xxx~~ hade arbete som järnsvarvare på fabrik i Malmö.

Bostaden vid Trädgårdsgatan bestod av två rum - "bästa rummet" och "vardagsrummet" - och ett mycket litet kök. Det fanns en liten matkällare. Vedbod och torr klosett på gården. I köket fanns vask. "Vardagsrummet" uppvärmdes med en järnkamin. "Bästa rummet" saknade uppvärmingsanordning och dörren mellan det och "vardagsrummet" var i vardagslag stängd. ~~Mycket varmt i tiden xxxxxxxx~~ Hyran var så länge jag kan minnas hela tiden 34:- kr/mån. Bränslekostnaderna vintertid gick på ung. lika mycket. I Trädgårdsgatan 10 fanns sammanlagt sex sådana lägenheter plus tre vindskupor som hyrdes ut till ensamstående. Husägare var kamrer Moritzsen på Gamla Sparbanken. Sedermera inköptes fastigheten av stan.

I "bästa rummet", som endast användes sön- och helgdagar och då det kom främmande, stod bl.a. en stoppad soffa, ett stort bord med fyra stolar och ett par korgstolar. i vardagsrummet bl.a. en enkel ~~kl~~ ostoppad soffa, en säng och en s.k. sängstol. Det enda som jag har kvar från hemmet är en hög byrå som min morfar har gjort. Han var mycket snickarkunnig och tog emot beställningar både på möbler och kistor. *De andra möblerna i hemmet alla köpta, fabriksköpta.*

Far hade till en början mycket dåligt betalt på Holmbergs fabrik, ca 40 kr per vecka. Arbetade han på ackord kunde han komma upp i ung. 50 kr. ~~Arbetsdagen~~ Hans arbetsdag började kl. 7 och slutade kl. 18 med middagsrast mellan 12 och 13, då han gick hem och åt. ~~Arbetsdagen~~ Han fick själv hålla sig med arbetskläder. I 60-årsålder i samband med att fabriken lades ned, blev han pensionerad - med 12 kr per månad! - Far var livligt engagerad i arbetarrörelsen och deltog flitigt i dess möten på Folkets hus. Han höll själv ofta tal.

Mor ägnade sig huvudsakligen åt hemmets skötsel men gick regelbundet och tvättade ~~xxx~~ Hon hade sina bestämda familjer som hon gick till. Det var hos bättre familjer uppe i stan. För en tvättdag fick hon bara ung. 2 kr plus kaffe och smörgås. Det var många fruar i kv. Nöden som "gick på tvätt". Andra arbetade på bindgarnsfabriken. - Mor sydde själv alla våra kläder. Bakade gjorde vi inte själva, eftersom det inte fanns någon bakugn i lägenheten. Vi hyrde ett koloniland för 12 kr per år vid Prennegatan. Där hade vi ett par äppelträd och potatis-och grönsaksland. Far byggde en liten stuga ~~xxx~~ och på sommarsöndagar mär det var vackert väder ~~xxx~~ höll vi barn ofta till där. Kolonilandet var fars skötebarn. Någon annan bisysselsättning hann han inte med.

Min syster och jag hade vid sidan av ~~skolans~~ skolan plats som springflickor i en klädesaffär på Stora Södergatan sedan vi var 10 resp. 12 år gamla. Dessutom skulle vi läsa läxor och ofta handla, då mor var på tvätt. Min bror hade inget arbete så länge han gick i skolan. Han var mycket musikalisk och tog lektioner i kor-nettspel. Sedermera tjänade han en del extra på att spela på danstillställningar. Även far var musikalisk, han spelade dragspel.

Kosthållet var mycket enkelt, dels för att vi inte hade råd till bättre dels där-för att mor så ofta var borta och arbetade och inte hade ~~tid att laga mat~~ så mycket tid att ägna åt matlagning. Frukost och kväll utgjordes för det mesta av kaffe, mjölk och smörgås, Till middag blev det oftast sill eller fläsk och potatis. Ibland tog vi flott i stället för smör på smörgåsarna. ~~Nå~~lägg förekom aldrig. På julafton åt vi alltid lutfisk och gröt. På påskafton fick vi var sitt ägg och sill. På fredagarna ~~brukade far~~ då avlönningen utbetalades, brukade far själv gå och handla och då köpte han ibland något extra, en bit skinka eller dyl.

Vi blev strängt uppfostrade alla syskonen och ofta fick vi stryk - av far men ~~aldrig~~ men aldrig av mor. Vi fick inte vara ute efter kl. 9. Far var den som bestämde mest hemma. Trots strängheten var det ett mycket gott förhållande mellan ~~far~~ föräldrar och barn.

Helger och bemärkelsedagar gjordes inte så mycket väsen av. Julklapparförekom inte. Däremot tyckte far, att det inte var någon jul utan julgran. Den köptes på torget och pyntades med ljus, glitter och karameller.- På midsommar brukade vi barn gå till stadsparken och dansa. Då var det också vanligt att man spelade på gårdarna. - Födelsedagar firade vi inte på något sätt. - Vi döptes alla på sjukhuset. - Vid kon-firmationen, sommaren efter sista skolåret, då jag var 14 år, fick jag en svart klän-ning. Man fick ~~vaka~~ så var sin psalmbok men några andra presenter förekom inte, ej hel-ler någon bjudning. - Min syster vigdes i kyrkan. ~~Efteråt bjöds de närmaste vännerna på kaffe och kakor hemma men ingenting annat. Annars förekom nästan aldrig några kalas. Far och mor var mest hemma på sin fritid. Far gick på sina möten. Ibland gick han och hälsade på en bror som var lantarbetare och bodde här i sta'n. Med grannarna hade man förstås daglig kontakt. Förhållandet till dem var mycket gott och något bråk förekom aldrig. På folkparksdanerna fick vi flickor inte gå ensamma. Varje måndagseftermiddag på sommaren anordnades ett slags familjefest i folkparken. Då brukade vi gå dit hela familjen och ta matsäck, sill och potatis, med. De enda gångarna vi reste någonstans var ~~till~~ när vi skull hälsa på morfar i Holmby. Till farafar i Nöbbelöv brukade vi promenera. Några ~~kals~~ privata kals för barn och ungdomar anordnades lika litet som fö-ör vuxna.~~ Efteråt bjöds de närmaste vännerna på kaffe och kakor hemma men ingenting annat. Annars förekom nästan aldrig några kalas. Far och mor var mest hemma på sin fritid. Far gick på sina möten. Ibland gick han och hälsade på en bror som var lantarbetare och bodde här i sta'n. Med grannarna hade man förstås daglig kontakt. Förhållandet till dem var mycket gott och något bråk förekom aldrig. På folkparksdanerna fick vi flickor inte gå ensamma. Varje måndagseftermiddag på sommaren anordnades ett slags familjefest i folkparken. Då brukade vi gå dit hela familjen och ta matsäck, sill och potatis, med. De enda gångarna vi reste någonstans var ~~till~~ när vi skull hälsa på morfar i Holmby. Till farafar i Nöbbelöv brukade vi promenera. Några ~~kals~~ privata kals för barn och ungdomar anordnades lika litet som fö-ör vuxna.

I kyrkan gick vi så gott som aldrig. Mor läste dock ofta i bibeln. Vi prenumerad på Arbetet och ibland köpte far någon veckotidning. Någon annan läsning hade vi inte.

Far var mycket skötsam. Han tog snaps till middagen ibland men han var aldrig på snusen.

De flesta judarna bodde vid ~~Korsgatan~~ Mariagatan. Rätt många också vid Korsgatan. De höll ihop inbördes men ofredade ingen. De handlade med kläder, gick omkring i sta'n med sina knyten på ryggen. De kunde göra sig rätt så bra förstådda på svenska. Vid påsk brukade de bjuda på sitt osyrade bröd och påskvin. De gifte sig inbördes.

Nöden var ett stillsamt kvarter. Förhållandet till polis och överhet var gott.